

ERG, PISA sonuçlarını eğitimde eşitlik açısından değerlendirdi

“Başarı uçurumu” özel müdahaleleri zorunlu kılıyor

OECD tarafından uygulanan ve 65 ülkeden 15 yaşındaki öğrencilerin katıldığı PISA sınavının sonuçları Aralık 2010’da açıklanmıştı. ERG, sonuçları eğitimde eşitlik açısından değerlendirdi: Türkiye, toplumsal dezavantajların öğrenci başarısı üzerinde en etkili olduğu üç OECD ülkesinden biri. Sosyoekonomik gruplar arasındaki başarı uçurumu, özel müdahaleleri zorunlu kılıyor.

OECD tarafından her üç yılda bir düzenlenen PISA testlerinin Aralık ayında açıklanan sonuçlarına göre, Türkiye okuma, matematik ve fen alanlarında yapılan testlerde 22-23 puanlık artışlar elde etti, ancak OECD ülkeleri arasındaki sıralamasında herhangi bir gelişme sağlayamadı. ERG, 31 Ocak Pazartesi günü yayımladığı değerlendirmeye gerçekleşen puan artışını masaya yatırıyor ve PISA sonuçlarını eğitimde eşitlik bakış açısıyla değerlendiriyor.

Puan artışlarının Türkiye’de temel yeterlik düzeyinin altında kalan öğrenci sayısının azalmasından kaynaklandığı görülüyor. 2006’da uygulamaya Türkiye’den katılan öğrencilerin % 32’si okuma testinde, % 52’si de matematik testinde temel yeterlik düzeyinin altında kalırken, bu oran 2009’da sırasıyla % 25 ve % 42’ye düştü. İlerlemeye rağmen **Türkiye’de 15 yaşındaki öğrencilerin % 25’inin okuduğunu anlayamaması ve % 42’sinin basit matematiksel problemleri çözememesi düşündürücüdür.**

Temel yeterlik düzeyinin altında kalan öğrenci sayısı azaldığı halde üstün performans gösteren öğrenci sayısının azlığı ve puan artışına rağmen artmıyor olması da dikkat çekicidir. PISA testlerinde en yüksek iki düzeyde puan alan öğrenciler “üstün performans gösteren öğrenciler” olarak tanımlanır ve bu öğrencilerin gelecekte yeni bilgi ve teknoloji üretimine katkıda bulunabileceği varsayılır. Ancak **PISA 2009’a Türkiye’den katılan öğrencilerin okuma testinde % 1,8’i, fen testinde ise % 1,1’i üstün performans gösterebildi.** OECD ülkelerinde ise öğrencilerin % 8’i üstün performans gösteriyor. Bu durum, Türkiye’de eğitim sisteminin küresel rekabet gücüne katkısı ve çocukların potansiyellerini ortaya koyma kabiliyeti üzerine derin soru işaretleri oluşturuyor.

PISA testlerinden eğitimde eşitlik alanında elde edilen sonuçlar da çarpıcıdır: **Sosyoekonomik statü açısından en alt çeyrekte bulunanlarla en üst çeyrekte bulunanlar arasındaki “başarı uçurumu”, Türkiye’de birçok ülkeye göre daha derindir. En üst çeyrekte bulunan öğrenciler, ortalama 92 puan daha fazla almaktadır.** Oysa puan farkı, Finlandiya’da 61, Hırvatistan’da 73’tür.

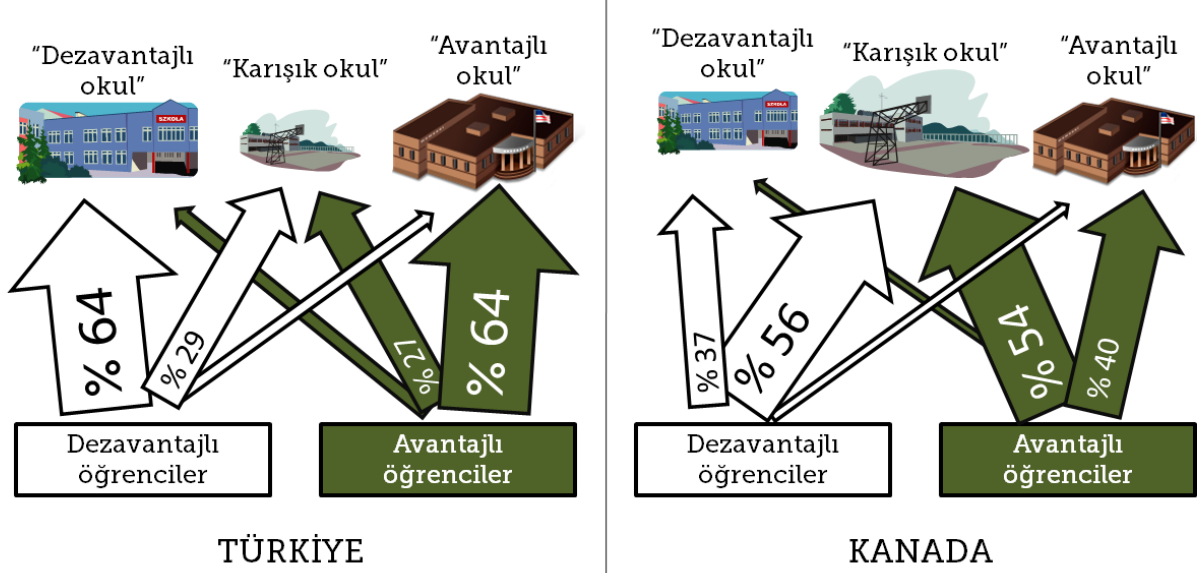
Türkiye’de öğrenci başarısındaki farklılaşmanın % 19’u doğrudan öğrenciler arasındaki sosyoekonomik statü farklarıyla açıklanıyor. Bu, Macaristan ve Belçika’dan sonra OECD ülkeleri arasındaki en yüksek değerdir. Ayrıca bu değer 2006’da % 13,1 iken 2009’da 6 puan yükselmiştir. Diğer bir deyişle, çocuğun içinde bulunduğu sosyoekonomik koşulların okul başarısı üzerindeki belirleyiciliği son üç yılda artmıştır.

Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi bünyesinde 2003 yılında çalışmaya başlayan Eğitim Reformu Girişimi, araştırma, savunma ve izleme çalışmaları ve pilot uygulamalarını “herkes için kaliteli eğitim” hedefi doğrultusunda sürdürüyor.

ERG, Anne Çocuk Eğitim Vakfı, Aydın Doğan Vakfı, Bahçeşehir Üniversitesi, Enerji-Su, Enka Vakfı, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Kadir Has Vakfı, MV Holding, Sabancı Üniversitesi, The Marmara Hotels & Residences, Türkiye Vodafone Vakfı, Vehbi Koç Vakfı ve Yapı Merkezi tarafından desteklenmektedir.

PISA sonuçları, Türkiye'deki okulların sosyoekonomik kökene göre ayrıştığını ortaya koymaktadır.

Sosyoekonomik statü açısından en alt çeyrekte bulunan öğrencilerin % 64'ü dezavantajlı okullara giderken, yalnızca % 7'si avantajlı okullara gidebilmektedir. En üst çeyrekte bulunanlarınsa % 64'ü avantajlı okullarda eğitim alıyor. Diğer bir deyişle, avantajlı öğrenciler avantajlı okullara, dezavantajlı öğrenciler dezavantajlı okullara gitmekte, farklı sosyoekonomik kökenlerden gelen öğrencilerin bir arada eğitim aldığı ve eşit fırsatlara sahip olduğu "karışık okullar" azalmaktadır: Türkiye, karışık okulların sistem içindeki ağırlığının en az olduğu dört OECD ülkesinden biridir.

Kanada'da dezavantajlı öğrencilerin % 56'sı avantajlı öğrencilerin de % 54'ü karışık okullara gitmektedir. Oysa bu oranlar Türkiye'de % 29 ve % 27'dir. Okulların sosyoekonomik kökenlere göre ayrışması, eğitimde eşitlik ilkesiyle doğrudan çelişmektedir.

MEB Talim ve Terbiye Kurulu Eski Başkanı ve ERG Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. Ziya Selçuk, sonuçlar ve değerlendirmelerle ilgili şunları söyledi: "Eğitim sistemimiz, toplumsal eşitsizlikleri gidermek yerine derinleştiriyor. Okullar arası kalite farkları ve rekabetçi sınav sistemi, eğitimde amaçlarla araçların yer değiştirmesine neden oluyor. Bu sorunun çözülebilmesi için eğitim sisteminin bir yandan eşitsizliği derinleştirici uygulamalardan arındırılması, diğer yandan da dezavantajlı koşullardan gelen çocuklara özel destek mekanizmaları sunması gerekir. Bu açıdan MEB tarafından geçtiğimiz günlerde duyurulan "Her Çocuk Başarır" projesi olumlu bir yaklaşımdır. Ancak, projenin amaç, etkinlik ve kaynaklarının daha ayrıntılı biçimde açıklanması iyi yönetim ilkeleri açısından zaruridir."

Prof. Dr. Selçuk, PISA sonuçlarının kapsamlı ve dikkatli bir biçimde değerlendirilmesinin önemini ve ülkeler arası rekabetten ziyade eğitim sisteminin durumunun teşhisi ve uzun erimli politikaların geliştirilmesi için kullanılması gerektiğini de vurguladı: "PISA uygulamasının üzerinde az durulan bir boyutu, ülkelerin toplumsal psikolojisi üzerindeki etkisidir. Kimi zaman gündemin ilk sırasına yerleşen PISA uygulaması, bazı ülkelerde travmatik etkiler yaratabilmektedir. Bunun sonucunda birçok ülke, eğitim sistemlerinde popüler değişikliklere gidebilmektedir. Ancak, sınıf mevcutlarının azaltılması, öğretmen ücretlerinin yükseltilmesi, okulların eğitim teknolojileriyle donatılması gibi hiçbir popüler yatırımın sistemi iyileştirmeye yetmediği de görülmektedir. Herhangi bir ülkenin PISA sonucuna bağlı olarak eğitim sisteminde ani değişikliklere gitmesi ne kadar rasyonel olabilir? Eğitim sistemini PISA parametrelerine sıkıştırmak, insan yetiştirme ile sınava adam hazırlama amaçları arasındaki dengeyi sarsabilir."

ERG tarafından hazırlanan bilgi ve değerlendirme notuna www.erg.sabanciuniv.edu adresinden ulaşabilirsiniz. ERG, eğitim politikalarını yakından izlemeye ve değerlendirmelerini kamuoyuyla paylaşmaya devam edecek.